

3.1 Основні засоби підприємства: сутність, структура, види

Для виробництва будь-якого виду продукції необхідна наявність і взаємодія трьох елементів: засобів праці, предметів праці і живої праці.

Термін «фонди» походить від латині і дослівно означає «основа». Це дійсно основа продуктивної діяльності підприємства, оскільки виробниче підприємство не може діяти, не маючи засобів виробництва.

Залежно від специфіки характеру, участі у виробничому процесі і засобу обороту виробничі фонди поділяються на *основні* та *оборотні* (рис. 3.1).

У промисловості традиційно використовується наступна *видова класифікація основних засобів* (рис. 3.2).

Рисунок 3.1 – Структура виробничих фондів підприємства

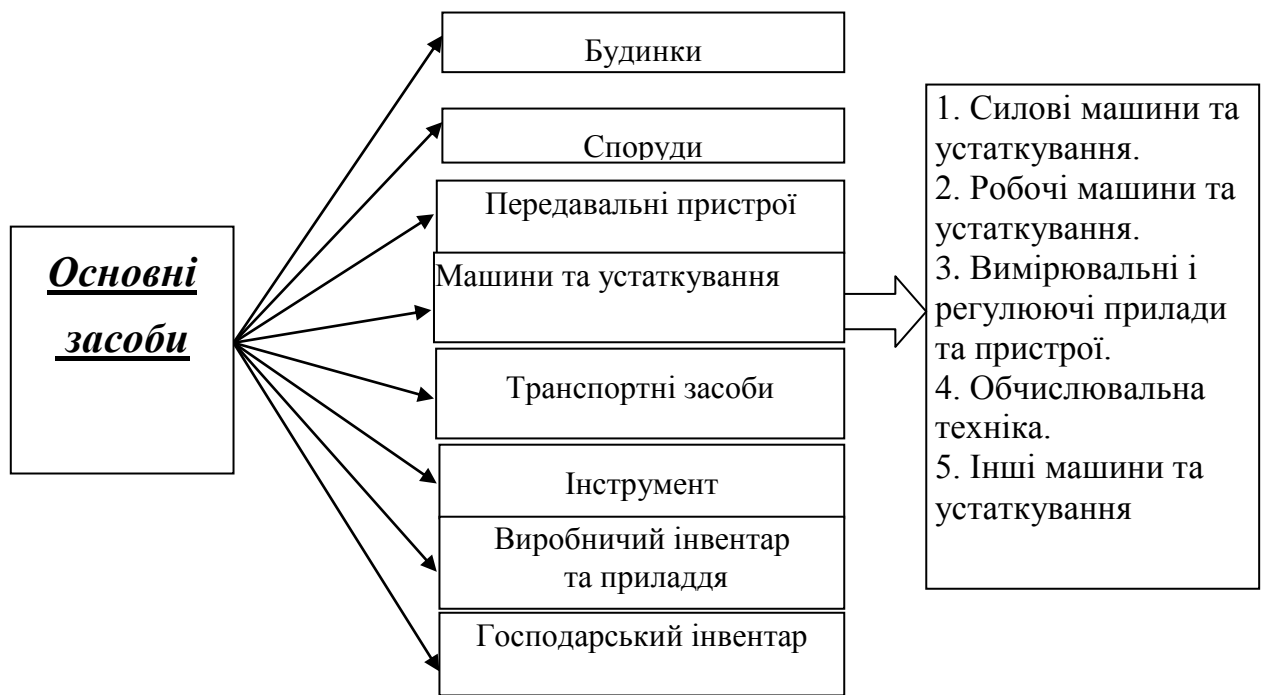

Рисунок 3.2 – **Видова класифікація основних засобів**

Основні фонди поділяються на *виробничі* (функціонують у сфері матеріального виробництва підприємства) та *невиробничі* (не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва, задовольняючи соціальні потреби працівників підприємства: житловий фонд, будинки відпочинку, медичні заклади, заклади громадського харчування та ін.).

Основні засоби в процесі виробництва, розрізняють *активну* і *пасивну частини* основних засобів. До *активної частини* відносять основні засоби, які беруть безпосередню участь у процесі виробництва. До *пасивної частини* (будівлі, споруди) належать основні засоби, що забезпечують нормальне функціонування виробничого процесу, створюють умови для нього.

У податковому обліку, згідно з розділом 3 Податкового кодексу України «Податок на прибуток підприємств» виділяють такі групи основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимі строки їх корисного використання (табл. 3.1).

На підприємствах автомобільного транспорту *типова виробнича структура основних засобів* має вигляд (рис. 3.3).

Рисунок 3.3 – Типова виробнича структура основних засобів на підприємствах автомобільного транспорту

Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимі строки їх амортизації (згідно чинного Податкового кодексу України)

Групи основних засобів	Мінімальні строки використання, років
<i>група 1</i> — земельні ділянки	-
<i>група 2</i> — капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
<i>група 3</i> — будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
<i>група 4</i> — машини та обладнання	5
з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
<i>група 5</i> — транспортні засоби	5
<i>група 6</i> — інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
<i>група 7</i> — тварини	6
<i>група 8</i> — багаторічні насадження	10
<i>група 9</i> — інші основні засоби	12
<i>група 10</i> — бібліотечні фонди	-
<i>група 11</i> — малоцінні необоротні матеріальні активи	-
<i>група 12</i> — тимчасові (не титульні) споруди	5
<i>група 13</i> — природні ресурси	-
<i>група 14</i> — інвентарна тара	6
<i>група 15</i> — предмети прокату	5
<i>група 16</i> — довгострокові біологічні активи	7

Прийнято вважати, що *транспортні засоби* являють собою активну частину основних виробничих засобів підприємств автомобільного транспорту, а інші основні активи — їх пасивну частину.

Для поліпшення виробничої структури основних засобів можливе впровадження таких заходів: оновлення та модернізація устаткування; механізація та автоматизація виробництва; правильна розробка проектів будівництва та високоякісне виконання планів

будівництва підприємств; ліквідація обладнання, яке не використовується та встановлення обладнання, що забезпечить правильніші пропорції між його окремими групами.

Для покращення структури основних виробничих засобів підприємств автомобільного транспорту, у першу чергу, необхідним є оновлення рухомого складу.